



## БЕЗИМЕНА БОЛЕСТ

Будим се.

Лежим на уском и тврдом лежају.

Беспомоћан.

Полако покрећем прсте на шакама и једва савијам и испружам стопала. Добро је. Нисам одузет. Али нисам у стању да се придигнем.

Све је чудно бело уоколо.

Не знам где сам.

Никог око мене.

Присећам се, као кроз мутан сан, да сам недељу дана почетком јула био са ђедом у кући сам. Родитељи и брат су отишли у Подгорицу, да нешто заврше у кући коју смо тамо градили. Оставили су ђеда и мене. Да један другом помогнемо. Да један другог чувамо. Мој задатак је био набавка хране, а ђедов да чува кућу. Ђеду је било преко осамдесет година, а мени тек осамнаест.

Покушавам да се оријентишем. Покрећем главу лево и десно, упркос слабости, тупим боловима и вртоглавици.

Уочавам да је лежај постављен на средини собе, која је сва у бело окречена.

Лево од мене је прозор. Затворен. Са спуштеним белим ролетнама.

На супротном зиду, у ћошку, су врата. Бела. Од врата према мени сточић са две столице. На сточићу ни папира, ни пиксле, ни било чега што би ми помогло да одгонетнем где се налазим.

На зиду испред мене већи крст. Дрвен, са бројаницом преко њега. Висине око осамдесет сантиметара. Ручно рађен, без већих уметничких вредности. Рекао бих поклон од срца, пре свега. Највреднији поклон, дакле. Осим крста, на зиду не постоји никакав предмет.

Изнад мене само сијалица. И то млечна.

Опет тонем у сан и присећања: уназад два-три дана приметио сам неке чворове на врату, безболне, који су се невероватно брзо умножавали, готово да су се из сата у сат сливали низ врат. Уз то, стално сам се презнојавао и осећао да имам повишену температуру, мада је било спарно лето. То сам тумачио пропратном реакцијом на неку инфекцију грла. Занемаривао сам слабост и малаксалост. Ђед ме, узалуд, наговарао да мало одморим, да се примирим, да не излазим из куће. Помињао је и одлазак код лекара.

У стварност, ако је то стварност, враћа ме неки неразговорни шапат испред и испод лежаја. Испред и испод мојих ногу. Узалуд се трудим да разумем тај уједначени шапат, који не престаје. Обузимају ме страх и неизвесност. И даље не могу да откријем где сам. Чему припада ова бела соба. Откуд допире овај неуморни шапат. Забрињава ме.

Не могу дуго одржати будно стање. Као кроз густу маглу допире до мене слика са локалне утакмице између две улице, на којој сам изгубио свест. Другови из улице тек су тада приметили увећане лимфне жлезде на мом врату. Памтим њихов страх и забринутост. И речи једног од другара – теби се не виде кључне кости од отока врата. Помогли су ми да дођем кући, због чега смо прекинули утакмицу, што се, иначе, врло ретко дешавало.

При повратку из сна питао сам се како то нико да покуца на врата. Ни грешком. Нико да се појави. Нико да нешто упита. А чудан шапат не престаје. Почиње да ме плаши.

Исто вече су се вратили моји родитељи из Подгорице. Вероватно их је ђед, већ раније, позвао. Одбио сам да исто вече идемо у хитну помоћ. Сву ноћ сам пио неке неукусне чајеве и сокове. И горке таблете.

Затворен прозор ми је онемогућавао да одредим доба дана. Можда сам у дому здравља, где ме је мајка довела на преглед?

А ако нисам, где сам?

Сећам се докторовог лица. Познавао сам га. Не као пацијент. Чуо сам да је мајку питао има ли у нашој породици или у комшилуку туберкулозних болесника. Мајка је знала само то да сам као члан локалног књижевног клуба често одлазио да читам стихове у одељењу за туберкулозу и плућне болести болнице у Пећи. Уз буђење у лабораторији, то је последње чега се сећам тог дана. Одласка до радиолошке службе за преглед плућа где ме је одвела, односно однела мајка, не сећам се. Можда неког детаља, али нисам сигуран. Доцније сам сазнао да је лекар радиолог рекао да није у питању туберкулоза.

Беспомоћан, опет покушавам да учиним неки покрет. Да се одигнем од неудобног лежаја. Макар главу да усправим. Од мојих успорених и немоћних покушаја зашкрипао је лежај.

Шапат је ненадано престао. Претворио се у тајанствен шум.

И напокон. Испред мене се појавила часна сестра. У годинама моје мајке. Бледа. Дугих прстију. Пришла ми је, ставила длан на моје чело. Саопштила ми је да се молила Господу за моје здравље, јер су ми резултати крви били врло лоши. Заstrasујући, чак. Леукоцити, знао сам тада да су то бела крвна зрнца задужена за одбрану организма, били су увећани пет-шест пута, што ми ништа посебно није значило.

Добро је.

Сад знам: у лабораторији сам дома здравља.

Жив сам, помислих.

Часне сестре су, иначе, биле замонашене медицинске сестре, докторице, лаборанткиње и болничарке које су помагале у пећкој болници. Распоређиване су на најодговорнијим и најтежим пословима, као и на такозваним најризичнијим одељењима. На грудном и инфективном одељењу су биле у већини. Живеле су у болници, што је било погодно због њиховог дежурстава. И начелница Одељења за туберкулозу била је часна сестра. Готово у свим болницама метохијских градова било је часних сестара. Попут Кронинове „ноћне сестре“. Несебично и пожртвовано су лечиле и молиле се за здравље свих својих болесника. Независно од нације и вероисповести. Молиле су

се и за Србе и Црногорце (православце), и за Албанце (и католике и муслимане) и за Роме (који су били најчешћи пацијенти заражени туберкулозом).

Наредних десетак дана лежао сам код куће. Свако јутро и вече су ми патронажне сестре давале инјекције.

Опорављао сам се, али не како су моји очекивали. Наиме, бивао сам све јачи. Наножио сам се. Имао сам добар апетит, мада сам невољно јео недовољно печене изнутрице, по савету лекара. Био сам свестан. Спала је температура. Спавао сам добро, чак и превише, као одојче. Али, било је проблема са памћењем, због чега су моји укућани вртели главом, забринути, често и плачљиви.

Првих се пет дана свог опоравка уопште не сећам. Последње што сам добро упамтио било је лице доктора, док се лица часне сестре-лаборанткиње нисам најбоље сећао. Као кроз маглу. Лабораторијских се зидова одлично сећам. Свега пре тога сам се добро сећао. Само тих пет дана, као да је неко, чим заспим, неуморно брисао сваки претходни догађај из мог памћења.

Наиме, током дана, уморног, често ме је сан савладавао. Знао сам у три-четири наврата да читам исте новине. И да коментаришем исту вест по неколико пута, а да нисам знао да сам то већ прочитао. Гледао сам на телевизору фудбалску утакмицу наше репрезентације на Светском првенству у Немачкој, а после првог краћег сна тога више нисам био свестан.

Уопште не памтим ко ме је посећивао од другова и родбине. Не памтим ни да ме је девојка обилазила. Све то сам накнадно сазнао.

За мене, тада, постојала је само садашњост. Од блиске прошлости ни помена. Будућност и да не помињем.

Отац је, по речима укућана, доводио лекаре у које је имао поверење. Сви су, кажу, сумњичаво вртели главом, али су се, надали да ће све бити у реду. Уздали се у моју младост и већ започети опоравак.

После тих пет дана, почео сам да памтим догађаје између својих краткотрајних дневних спавања. Свима је лакнуло. Једино су мени тешко објаснили шта се све у међувремену збивало. Просто нисам веровао. Како то да сам навијао за „плаве“, а да се не сећам ниједног детаља те утакмице. Мислио сам да нису хтели да ме пробуде да гледам утакмицу.

Било како било, то су ми били први, али не и последњи, дани у животу које нисам упамтио.

Након десет дана отишао сам на контролу код лекара. Овога путе пешице. Опет, у пратњи мајке. Био је задовољан мојим стањем и изгледом. Питао сам га како се зове ова моја занимљива и мистична болест и хоће ли се поновити још који пут. Одговор је био утешан, али и ништа мање неодређен, тако да није испунио моју знатижељу.

Нико није знао како се зове моја болест.

Хтео сам да одем и до часне сестре, да јој се захвалим за ону молитву, да се увери у њен успех, али ми је лекар рекао да тренутно нема никог у лабораторији. Неки верски празник је био тог дана.

Касније ми је било непријатно да је посетим, јер нисам јој добро ни запамтио лик. Ни име јој нисам знао. Како да је тражим. Замишљао сам како се својој спаситељици

обраћам и питам је где је лаборанткиња-часна сестра коју тражим. Стидео сам се због тога.

Међутим, повремено сам се ње сећао. Време није утицало на то. Прво сам је звао „мати“, а касније сам је ословљавао „мати Тереза“.

Доцније сам закључио или умислио, рекли би неки, да ме „мати“ повремено посећује. Наиме, од тада, једном годишње, евентуално на две-три године, деценијама сам током само једног дана добијао врло високу температуру тела са грозницом, дрхтавицом и јаком главобољом, због чега сам, немоћан, бивао принуђен да одлежим читав тај дан. Уз чајеве и сокове. Понекад и са таблетама за обарање температуре. А већ наредног сам се дана будио наспаван, потпуно свеж и одморан, као да претходног дана нисам ни био болестан.

Уназад десет година не доживљавам више те изненадне једнодневне скокове температуре.

После дужег узалудног очекивања једнодневне грознице и дрхтавице, почео сам да палим свећу „мати Терези“. За покој душе.

Почео сам и да оболевам од озбиљнијих болести него што је била ова моја „безимена болест“, за коју ни лекар, који ме је лечио од ње, није знао како се тачно зове, ни какав ће јој даљи ток бити.

Негде у мом сећању остала је „мати Тереза“.

Годинама већ, мислим (верујем и надам се), она ме гледа. Из гужве на пијаци, негде са последњег седишта у аутобусу или са планинског крша док се освежавам у води јадранској. И упорно је тражим, окрећем се, загледам. Чекам је.

Да је не заборавим – то је једино што могу да учиним за њу, безимену.

Помози ми. Помени је. Помени је сада. И после коначне тачке.

Јер, много је у прошлости безименог и безимених.

Неке од њих смо одавно заборавили.

Нажалост.